

Kauzalita s „dírami“

Pokud bychom problémy s nerelativizovaným pankauzalismem chtěli překonat tím, že bychom připouštěli, že některé skutečnosti by mohly být – třeba jen výjimečně nebo jen zčásti – „nahodilé“, tj. že by nemohly být plně pochopeny jako přímé následky některých časově předchozích příčin, museli bychom připustit, že pak stojíme před obrovským problémem vzniku bez příčiny. A pokud bychom chtěli tuto možnost domyslet, museli bychom připustit buď to, že náš Vesmír je v nějaké míře stále „obohacován“ o takové skutečnosti, které vznikají bez příčiny, takže stále kvantitativně a možná i kvalitativně roste, přirůstá, anebo bychom museli připustit také případy zanikání. A tady by šlo zase o dvojí možnost, totiž buď bychom připustili zánik jen takových skutečností, které vznikly bez příslušné příčiny, anebo bychom připustili i zánik skutečností, které měly své příčiny a byly jejich následkem. V každém případě bychom pak museli připustit, že univerzální kauzální sřetězení vesmírných procesů má nějaké díry (a to díry, které jsou někdy zaplňovány vznikem bez příčin a tak zanikají, anebo také díry, které vznikají jako jakýsi pozůstatek po zániku některých skutečností, ať už vzniklých jako následky předchozích příčin, anebo po zániku skutečností vzniklých bez příčin). Některé takové díry mohou být relativně trvalé, takže jimi (jejich prostřednictvím) mohou vznikat nové bezpříčinné skutečnosti opětovně, anebo také mohou takové díry vznikat i tam, kde dříve nebyly (takže vznik a zánik, se nemusí týkat je skutečností, ale také oněch „děr“, což jsou vlastně negativní (nejsoucí) skutečnosti, tedy neskutečnosti. To jsou hlavní problémy, které jsou spojeny s pokusem o oslabení univerzální platnosti všeobecné kauzality, teda o oslabení tzv. pankauzalismu. Zároveň však tu vyrůstají a zůstávají velké problémy další, totiž jak je vůbec možné, že nějaké nové skutečnosti, které vznikly bez příčiny (bez příčin), se mohou vůbec nějak zapojit do kauzálního nexu, do něhož právě bez příčin pronikly: mohou vůbec mít nějaký vliv (zejména kauzální) na ostatní skutečnosti, které vznikly nikoli náhodně, n zvrž jsou přísně svázány s příslušnými kauzálními precedenty? A mohou mít ony „řádné“ následky předchozích příčin nějaký vliv na skutečnosti, které do kauzálního nexu pronikly nějakými „dírami“?

(Písek, 071229-1.)